

Д. Н. ЗЛАТАРЕВЪ

Електроинженеръ. — членъ на управителния съветъ на Родовия съюзъ на електропроизводителнитѣ предприятия.

СЪСТОЯНИЕТО НА ЕЛЕКТРОПРОИЗВОДСТВОТО ВЪ БЪЛГАРИЯ

Когато древнитѣ елини сж се чудили на притегателната сила на натърканъ съ вълненъ парцалъ кехлибаръ, никога не сж могли да помислятъ, че това тѣхно откритие нѣкога ще стане най-необходимата нужда на човѣчеството. Повече отъ две хиляди години електричеството ревниво е пазило своитѣ ценни качества отъ погледа на човѣка, за да постави на разположение въ края на 19 вѣкъ своитѣ необятни възможности за културно и стопанско повдигане на народитѣ.

Електричеството, което днесъ срѣщаме както въ най-затѣтената паланка, така и въ голѣмитѣ фабрични заведения, започва своето практическо приложение съ употребата му въ телеграфа презъ 1840 г. За електропроизводството, обаче, започва нова ера едва следъ откритието на Вернеръ фонъ Сименсъ, а именно постройката на динамомашината презъ 1870 год. Съ това откритие започва приложението на електричеството въ всѣкидневния животъ, за да достигне днешнитѣ размѣри. Вече въ 1880 г. електрическата индустрия влиза въ редоветѣ на голѣмитѣ индустрии, като едновременно съ това започва и строежътъ на голѣми електрически централи. Съ въвеждането на промѣнливия токъ въ употреблението, за електропроизводството се откриватъ нови възможности, тъй като въпросътъ за далекопренасянето му се разрешава окончателно.

Следъ войната приложението на електричеството доби неимоверно развитие и създаде условия за масовото му производство отъ голѣми електрически централи. По този начинъ, особено въ термическитѣ централи, се постигна значително поевтиняване въ производството.

При едно такова състояние на нѣщата захвана и електроизграждането на нашата страна, което се засили едва следъ войната. Докато въ по-голѣмитѣ държави на свѣта производството на електрическа енергия е предоставено предимно на частната инициатива, у насъ въ противовесъ на започнатото електроизграждане отъ частната инициатива напоследъкъ се засилва изкуствено общественото електроснабдяване, безъ да могатъ да се избѣгнатъ всичкитѣ недостатъци на последното. Така напимѣръ презъ

1930 г. държавнитѣ, общински и смѣсени предприятия въ Германия сж произвели едва 20 на сто отъ цѣлото годишно производство — нѣщо, което съ малки измѣнения се повтаря въ по-голѣмитѣ страни производителки. Нашата млада държава, макаръ и доста заангажирана съ своето вътрешно преустройство, не забрави да потърси пжгя за културното ни приравняване съ по-напредналитѣ страни. Въ това съревнование строителитѣ на млада България не сж забравили да помислятъ и за модернизирането на столицата, като я снабдятъ и съ електрическо освѣтление и трамваи.

Като пръвъ пионеръ въ областта на електроснабдяванетоъ въ по-голѣмъ мащабъ се явява столичната община. Презъ 1891 г. общинскиятъ съветъ на гр. София се занимава нѣколкократно съ въпроса и начина за електроснабдяването на столицата и решава за най-подходяще, да се построи една водна централа при с. Бояна, като се използватъ водитѣ на високото Витошко плато, които въ послѣствие да се употребятъ за водоснабдяването на града. Скоро обаче софийската община трѣбваше да се убеди, че боянската рѣка не можеше да ѝ даде необходимата сила и напуста при голѣми загуби постройката на тая централа. Следъ дълги лутания и проучвания софийската община се установи на проекта за водна електрическа централа на р. Искъръ при с. Панчарево. Отдаде предприятието чрезъ търгъ на Шарлъ Бертолиусъ, въ послѣствие прехвърлено на Анонимно белгийско електрическо дружество за София и България. По този начинъ София биде електроснабдена едва въ края на 1900 година.

Както всѣка новостъ, електрическото освѣтление и трамваи сж били посрещнати отъ населението съ голѣма радостъ, но и видимъ страхъ. Недостъпенъ за тогавашнитѣ разбирания, начинътъ на превръщането електричеството въ освѣтление, или движението на трамваитѣ безъ впрѣгателенъ добитъкъ, създавало известна боязливостъ и концесионеритѣ сж били принудени да правятъ голѣми усилия, за да свикнатъ населението къмъ тази културна придобивка. Така, при пуцането на освѣтлението не е